

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

1 (23)

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

Dossiernummer
2402046

Enligt sändlista

Beslut om ändrade föreskrifter för delar av Holmöarnas naturreservat i Umeå kommun

(4 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4, 5 och 6 §§ miljöbalken om nytt syfte, nya skäl och nya föreskrifter för det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar även med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken att föreskrifterna enligt 8 § naturvårdslagen i Länsstyrelsens beslut från 1980-12-15 (dnr 11.1211-1699-78) om bildande av Holmöarnas naturreservat ska upphöra att gälla inom det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1.

Beslutets omfattning

Detta beslut berör fastigheterna Holmön S:2, 1:14, 2:5, 2:6, 2:9, 2:13, 2:34, 3:4, 3:9, 4:10, 6:9, 7:5, 7:18, 7:97, 7:98, 8:4, 8:16 och 8:25 inom Holmöarnas naturreservat. Beslutet upphäver föreskrifterna enligt 8 § naturvårdslagen (om inskränkningar i markägares eller annan sakägares rätt) i beslutet om naturreservat från 1980-12-15. Föreskrifterna enligt 10 § naturvårdslagen (om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet) i beslutet om naturreservat från 1980-12-15 gäller dock fortfarande för dessa fastigheter, fram till dess att annat meddelas.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

För övriga fastigheter inom Holmöarnas naturreservat gäller fortfarande hela beslutet om naturreservat från 1980-12-15, inklusive syfte, skäl och samtliga föreskrifter enligt 8 och 10 §§ naturvårdslagen.

Syftet med naturreservatet

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara ett större, sammanhängande skärgårdslandskap med i huvudsak orörd karaktär samt att vårda, återställa och bevara dess värdefulla naturmiljöer i form av naturskogar, våtmarker, strandmiljöer, havsmiljöer, hävdade miljöer, övriga naturtyper och geologiska formationer. Områdets helhetsvärden med dess opåverkade karaktär, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Vidare är syftet att skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter, däribland den kustlekande harren. Reservatet syftar även till att tillgodose behovet av områden för friluftslivet genom att vårda, bevara och utveckla viktiga besöksmål samt säkerställa och utveckla möjligheten till upplevelser och aktiviteter i kustanknutna natur- och kulturmiljöer.

Områdets Natura 2000-naturtyper och arter samt övriga livsmiljöer med sina naturligt förekommande växter och djur ska bidra till gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att negativ påverkan på naturmiljöerna minimeras. Den övervägande delen av reservatets naturmiljöer ska få utvecklas fritt genom naturliga processer så som landhöjning, ackumulation och erosion av material, brand, trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Marker som tidigare präglats av hävd, t.ex. ängar, hedar och trädklädda betesmarker, ska kunna skötas genom plantryckning, röjning, utglesning av skog, avverkning av solitära träd och grankloner, bete, slåtter samt bränning. Lövträd och skyddsvärda arter knutna till lövträd ska kunna gynnas genom bland annat avverkning av barrträd och utglesning av skog. Hydrologiskt påverkade våtmarker, vattenmiljöer och skogsmark ska kunna

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

återställas. I marina miljöer ska skötselåtgärder kunna genomföras för att gynna skyddsvärda arter och naturmiljöer, som exempelvis att anlägga lekbottnar för att gynna kustlekande harr. Främmande arter som mink och vresros ska bekämpas så långt det är möjligt. Åtgärder ska kunna sättas in för att begränsa predation på häckande fåglar.

Åtgärder vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv. Befintliga anläggningar som leder, grillplatser och vindskydd ska underhållas och nya kan anläggas vid behov. Områden i anslutning till intressanta kust- och skärgårdsanknutna natur- och kulturmiljöer kan framhävas genom en varsam skötsel, såsom hävd och avverkning av enskilda träd och buskar.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att förebygga buller, slitage och annan påverkan på mark, växt- och djurliv.

Syftet med naturreservatet ska i möjligaste mån uppnås i samverkan med boende, verksamma, föreningar och markägare på Holmöarna.

Skälen för beslutet

Holmöarnas naturreservat är ett stort, sammanhängande skärgårdsområde med låg påverkansgrad och mycket höga naturvärden kopplade till skog, hävdade miljöer, havsmiljöer, stränder, våtmarker och kustnära sjöar. De utpekade Natura 2000-naturtyperna utgör prioriterade bevarandevärden. Området är utpekad som riksintresse för både naturvård, kulturmiljö och friluftsliv.

Holmöarna är ett framstående exempel på landhöjningskust med havsstrandängar, vide- och albårder samt naturskogsliknande granskogar. Det finns även inslag av hållmarkstallskogar och skogar som är rika på lövträd. I det småkuperade landskapet finns ett rikt inslag av våtmarker och små tjärnar. Majoriteten av våtmarkerna i reservatet bedömdes ha mycket höga naturvärden (klass 1) i länets våtmarksinventering. Även kulturpåverkade naturmiljöer i form av rishedar, ängsmarker och trädklädda betesmarker förekommer. Dessa miljöer behöver skötas för att naturvärdena ska bevaras.

Holmöarna är ett område med mycket höga marina naturvärden. Här finns en variationsrik undervattensmiljö med en väldigt hög biologisk mångfald. Området innehåller flera preciserade bevarandevärden, som

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

enligt planen för marint områdesskydd i Bottniska viken, ska skyddas. Havsområdets grunda mjukbottnar innefattar bland annat laguner, blottade ler- och sandbottnar, stora vikar och sund samt vegetationsklädda bottnar bestående av bland annat kransalgsängar och ängar av kärlväxter. Den rödlistade kärlväxten slidnate har noterats i området. De många grunda vikarna är viktiga lek- och uppväxtområden för olika fiskarter, bland annat abborre och gädda. I området finns länets enda kända lokaler för havslekande harr. Områdets djupa mjukbottnar hyser höga tätheter av bottenfauna. På hårdbottnarna finns rev och skär, med samhällen av fleråriga trådalger. Områdets bräckta vatten skapar förutsättningar både för sötvattensarter och mer salthaltskrävande arter. Bland annat har smaltång, havstulpan och östersjömussla sina nordligaste utposter i området. I området finns även länets enda kända pälsbyteslokaler för vikaresälen.

Reservatet har ett rikt fågelliv med över 280 observerade arter, både skogs- och kustlevande. Tack vare det strategiska läget i Kvarken passerar också många flyttfåglar Holmöarna på sin väg till och från sina vinterkvarter. Mosaiken av olika naturtyper erbjuder häcklokaler för många arter. I området finns bland annat starka populationer av svärta, tobisgrissla och smålom. Häckande kustfåglar har under många år varit under hårt tryck från predation av bland annat mink. Därför finns det skäl att införa föreskrifter som medger förvaltaren att bekämpa främmande arter och begränsa trycket från övriga predatorer.

Holmöarna är ett mycket uppskattat område för friluftslivet i Umeåregionen, med vidsträckta naturområden och många viktiga besökspunkter. I området finns intressanta kulturmiljöer och fornlämningar som bidrar till upplevelsevärdena. Flera populära vandringsleder finns inom reservatet. Området är också geologiskt intressant, med stora klapperstensfält och tydlig drumlintopografi. Det finns mycket goda förutsättningar att vidareutveckla möjligheten till upplevelser och aktiviteter i reservatet.

I området har ett stort antal rödlistade arter lavar, svampar, kärlväxter, fåglar och insekter påträffats. Många av dessa arter är beroende av opåverkade kust- och naturskogsmiljöer och har därför mycket svårt att klara brukande och exploatering.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

De höga naturvärden som har dokumenterats i reservatsområdet kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att de ska kunna bevaras och utvecklas.

Skälet till att Länsstyrelsen i detta beslut bara ändrar syfte, skäl och föreskrifter för delar av reservatet är att det ännu pågår förhandlingar med flera fastighetsägare om ändringarna och att Länsstyrelsen enbart vill besluta om ändringar för de fastigheter där överenskommelser hittills har träffats. Länsstyrelsen har för avsikt att besluta om ändringar för övriga delar av reservatet efterhand som överenskommelser har träffats för återstående fastigheter. När samtliga fastigheter är inlösta kommer Länsstyrelsen att fatta ett beslut för hela reservatet, inklusive uppdaterade föreskrifter för allmänheten och en skötselplan. Naturreservatet kommer även utökas med marina delar som Länsstyrelsen bedömer har mycket höga naturvärden.

Skäl för att upphäva delar av tidigare beslut

I reservatet finns naturmiljöer och arter som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas, vilket det tidigare beslutet från 1980-12-15 inte möjliggör. Vidare bedöms föreskrifterna behöva förstärkas för vissa verksamheter för att uppnå syftet. Vissa av de befintliga föreskrifterna bedöms å andra sidan inte behövas för att uppnå syftet med reservatet. Genom att ersätta delar av det gällande beslutet med föreliggande beslut får området ett starkare och mer ändamålsenligt skydd och möjligheten att uppfylla bevarandemålen ökar.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med områdesskyddet ska följande föreskrifter gälla inom det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för tillståndspliktig verksamhet enligt föreskriften A16 nedan,
2. anlägga väg, landutfyllnad, parkeringsplats, led, spång, stängsel, bro, brygga, pir eller kaj,
3. dra fram ledning eller rör på land, i luften, i vatten eller på botten, med undantag för tillståndspliktig verksamhet enligt föreskriften A16 nedan,
4. bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottentopografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,
5. tippa, dumpa eller anordna upplag,
6. bunkra, lossa och lagra flytande bränsle, med undantag för fritidsbebyggelsens behov,
7. lägga upp båtar med undantag för på iordningställda uppläggningsplatser (se bilaga 2) och i anslutning till fritidshus,
8. utföra skogsbruksåtgärder som till exempel att avverka samt att flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
10. framföra motordrivet fordon i terrängen, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
11. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, jordförbättringsmedel, kalk eller växtnäringsämnen,
12. anlägga eller bedriva akvakultur av växter eller djur, exempelvis fiskodling.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

13. beträda följande öar och skär eller komma dem närmare än 100 meter under tiden 15 april – 15 augusti: Malbådan, Nord-Slokisögern, Sörslokisögern, Gräsögern-Lillklinthällorna tillsammans med skär som ligger strax norr om dessa, samt Malgrundkallen. Undantag medges för båtleden mellan Klintarna och Lill-Klinthällorna. Se karta i bilaga 3,
14. beträda Lillgrundet eller komma det närmare än 500 meter under tiden 1 april – 15 augusti, se karta i bilaga 3.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att

15. utföra tillbyggnad, utbyggnad eller ändra användningen av befintlig byggnad eller anläggning,
16. inom 15 m från huvudbyggnad men inte närmare strandlinjen än 25 m uppföra tillbyggnad såsom friggebod, uthus och dass, samt tillhörande åtgärder som till exempel dragning av elledning och fällning av enstaka träd. Detta gäller förutsatt att åtgärden i sin helhet vidtas inom 15 m från huvudbyggnadens ursprungliga utbredning,
17. skapa och underhålla båtlänningar inom de områden som anges i bilaga 2,
18. utföra åtgärd eller uppföra anläggning som behövs för yrkes- eller binäringsfiske.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet. Där inget annat anges avses det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1.

1. utmärkning av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

3. anlägga och underhålla rastplatser, leder, snorkelled och andra friluftsanläggningar, samt röja och avverka träd kring dessa vid behov,
4. röja fram och hävda värdefulla kust- och skärgårdsanknutna natur- och kulturmiljöer som är av värde för friluftslivet,
5. skötsel av öppna och halvöppna marker (t.ex. betesmark, slåtterängar, hedar, öar och skär) genom slåtter, bete inklusive stängsling, bränning, plantryckning, röjning, avverkning av enskilda träd och grankloner,
6. skötselåtgärder som röjning, ringbarkning av barrträd och utglesning av skog för att gynna lövträd och lövberoende arter,
7. fysisk och hydrologisk återställning i sjöar och vattendrag genom att ta bort vandringshinder, återföra upprepade block och sten, öppna avstängda sidofårar, etablera lekområden för fisk, återställa igenslammade bottenar, tillföra död ved och liknande åtgärder,
8. skötselåtgärder för att gynna skyddsvärda arter och naturmiljöer i marina miljöer genom igenläggning av muddringar, anläggande av lekbottenar för fisk, borttagande av gamla nät, mjärdar och pirar/bryggor samt återplantering av undervattensväxter och liknande åtgärder,
9. bekämpning av främmande arter, exempelvis mink och vresros,
10. kontroll av predatorer som utgör ett hot mot häckfåglar,
11. undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut. Undantag gäller också för de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna och för transporter i annat tjänstesyfte,

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

- b) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framförande av motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,
- c) normalt underhåll av befintliga byggnader, anläggningar, stigar, vägar och vägdiken. Träd som fallit eller hotar att falla över väg/anläggning/byggnad får kapas men ska lämnas i reservatet,
- d) drift, underhåll och reparation av ledning och ledningsgata inom ramen för befintlig koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga avverkningar i ledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- e) utmärkning av farleder samt skötsel och underhåll av fyrar och andra anordningar för sjösäkerheten som t.ex. sjömärken,
- f) normal skötsel av befintlig stugtomt, som till exempel att röja sly och buskar, samt att underhålla gräsmatta och trädgårdsland,
- g) uppsättning av solpaneler på byggnad,
- h) uppförande av brygga som ersättning för befintlig. Den nya bryggan ska ha motsvarande funktion, användningssätt, storlek och läge som den borttagna bryggan,
- i) att i samråd med länsstyrelsen anlägga, spånga, märka ut och underhålla stigar samt att anlägga och underhålla vindskydd,
- j) uppförande av jakttorn,
- k) kvistning, slyröjning och avverkning av enstaka träd för att skapa och upprätthålla sikt- eller skjutgator vid jaktpass,
- l) uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
- m) totalförsvarets verksamhet.

För samtliga undantag från föreskrifter gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras.

Ärendets beredning

Den 15 december 1980 fattade Länsstyrelsen Västerbotten beslut om att bilda Holmöarnas naturreservat. Skogsbruk var tillåtet med tillstånd

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

från Länsstyrelsen inom hela reservatet. År 2018 påbörjade Länsstyrelsen efter godkännande från Naturvårdsverket en dialog med markägare med flera om att omarbета föreskrifterna så att de bättre tillgodoser syftet med naturreservatet och Natura 2000-området. Samtliga markägare bjöds in till ett möte på Holmön och har därefter fått möjlighet att tycka till om förslaget till revidering.

De nya föreskrifterna innebär både skärpningar och lättnader jämfört med de gamla föreskrifterna, se Länsstyrelsens motivering och bedömning nedan. Inför införandet av B-föreskrifter har diskussioner om skötselbehov förts med Holmöns byamäns samfällighetsförening.

Sedan 2018 har 16 av de enskilda fastigheterna och samfälligheterna inom reservatet intrångsersatts. Det är för dessa fastigheter, samt Naturvårdsverkets fastigheter, som detta beslut gäller. Förhandlingar om ersättning pågår med övriga enskilda fastigheter inom reservatet.

Naturreservatet ligger inom Rans samebys vinterbetesmarker.

Reservatsförslaget sändes 2024-10-11 på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd, inklusive den berörda samebyn Ran. Länsstyrelsen har under reservatsbildningsprocessen även erbjudit samebyn konsultation¹.

Yttranden från remissinstanser och länsstyrelsens beaktande av inkomna synpunkter

Umeå kommun har yttrat sig över förslaget. Kommunen uttrycker i sitt yttrande att det borde ingå i syftet att "utveckla besöksmål och möjligheter till upplevelser". Länsstyrelsen har ändrat syftet efter kommunens förslag eftersom Holmöarna är ett naturreservat som Länsstyrelsen prioriterar högt vad gäller anläggningar för friluftslivet.

Umeå kommun anser även att det bör förtydligas i en kartbilaga vilka hävdade miljöer som avses i syfte och B-föreskrifter eftersom dessa marker behöver en kontinuerlig hävd för att naturvärdena ska bevaras. Länsstyrelsen väljer att inte bifoga en kartbilaga till föreskrifterna eftersom det begränsar möjligheterna för naturvårdande skötsel i hävdade områden som Länsstyrelsen ännu inte har kunskap om. Istället

¹ Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

kommer vi beskriva dessa naturmiljöer och deras skötsel mer detaljerat i den framtida skötselplanen, inklusive kartbilagor. Skötselplaner går att revidera fortlöpande utifrån ny kunskap.

Vidare påminner Umeå kommun om att naturreservatet ligger inom korridoren för fast förbindelse mellan Umeå – Vasa, redovisat i Översiktsplan Umeå kommun – Fördjupning för kusten som en förbindelsekorridor, och att det är viktigt att inte förutsättningarna försvåras för en framtida eventuell koppling via Holmöarna. Revideringen av föreskrifterna förändrar inte möjligheten att bygga väg genom naturreservatet. Länsstyrelsen har inte möjlighet att införa ett generellt undantag för en verksamhet som inte ryms inom syftet för naturreservatsbildningen. Det kommer alltså även fortsättningsvis krävas dispens från reservatsföreskrifterna för en sådan åtgärd.

Även SGU, Svenska Samernas Riksförbund samt Svenska kraftnät har skickat in yttranden. Ingen av dessa instanser har haft något att erinra mot förslaget.

Övriga instanser och sakägare har avstått från att yttra sig.

Synpunkter har även kommit från privatpersoner som inte är sakägare. Dessa synpunkter har bemötts enskilt och bemötandena finns diarieförda i ärendet.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Det här beslutet kommer sammantaget att innebära ett starkare och mer ändamålsenligt skydd för de värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter som ska bevaras och vårdas i naturreservatet. Revideringen av A-föreskrifterna och införandet av B-föreskrifter medför att naturreservat bättre bidrar till uppfyllandet av flera miljömål, däribland Levande skogar och Hav i balans samt levande kust och skärgård, liksom de nationella friluftsmålen Skyddade områden som resurs för friluftslivet och Tillgång till natur för friluftsliv.

Länsstyrelsen bedömer att det förstärkta skyddet i högsta grad är förenligt med de utpekade riksintressena för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, liksom det utpekade Natura 2000-området. Länsstyrelsen bedömer vidare att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark-

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

De nya undantagen och lätnaderna från föreskrifterna kommer inte att leda till skador på områdets naturmiljöer, men de underlättar för boende på Holmöarna och för de verksamheter som är tillåtna i reservatet, exempelvis rennärning och jakt. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att synnerliga skäl föreligger för att upphäva föreskrifterna enligt 8 § naturvårdslagen i det gällande reservatsbeslutet från 1980-12-15 för de delar av reservatet som detta beslut omfattar.

Naturreservatet berörs inte av några gällande undersökningstillstånd eller andra utpekade intressen för mineralutvinning.

Totalförsvarets verksamhet är, liksom i det ursprungliga reservatsbeslutet, helt undantagen från reservatsföreskrifterna.

Naturreservatet ligger i ett område som är utpekad som riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Yrkesfiske är liksom tidigare undantaget från föreskrifterna. Länsstyrelsen har dock infört tillståndsplikt för anläggningar och åtgärder som behövs för yrkesfisket (se Länsstyrelsens motivering på s 12, punkt A18).

Nedan följer Länsstyrelsens motivering och bedömning för alla föreskrifter som är nya eller förstärka, samt för de lätnader som har införts.

Förstärkt skydd

I och med det här beslutet får berörda delar av reservatet förstärkt skydd genom tillägg till A-föreskrifterna enligt 7 kap. 5 § miljöbalken. Nedan följer länsstyrelsens motivering och bedömning för de A-föreskrifter som är förstärkta eller helt nya.

A2. Länsstyrelsen bedömer att denna föreskrift behövs för att uppnå syftet om att bevara områdets naturmiljöer, geologiska formationer och opåverkade karaktär. Anläggande av stängsel, leder, spänger, rastplatser möjliggörs dock för förvaltaren inom ramen för B-föreskrifterna, se nedan.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

A4. Tidigare fanns ett undantag från den här föreskriften för uttag av material för vägen på Ängesön, men idag tas material till vägen utanför reservatet varför undantaget inte längre behövs. Tidigare fanns även ett allmänt undantag för borttagande av stenar i båtlänningar och liknande. Sådana åtgärder kan innebära ett hot mot reservatets marina värden eftersom till exempel trösklar till laguner kan förstöras. Därför bedömer Länsstyrelsen att ett förbud är nödvändigt för att uppnå naturreservatets syfte. För att underlätta för friluftslivet finns det möjlighet att skapa och underhålla båtlänningar efter tillstånd från Länsstyrelsen inom vissa områden (se föreskrift A16). Dessa områden har utsetts efter samråd med Holmöns byamäns samfällighetsförening.

A5. I beslutet från 1980 fanns ett undantag från den här föreskriften för fiskets och jord- och skogsbrukets behov. Länsstyrelsen bedömer att ett förbud behövs för att uppnå syftet om att bevara områdets naturmiljöer, geologiska formationer och opåverkade karaktär. Länsstyrelsen bedömer vidare att behovet av ett undantag är litet i och med att skogsbruk nu helt förbjuds inom området.

A8. Tidigare var dessa åtgärder tillståndspliktiga. Den nya föreskriften innebär att skogen i reservatet får ett permanent skydd, vilket Länsstyrelsen bedömer behövs för att uppnå reservatets syfte om att bevara områdets naturmiljöer och påverkade karaktär. Den förstärkta föreskriften innebär att fastighetsägarna har rätt till ersättning för inskränkning i markanvändning.

A10. Denna föreskrift låg tidigare enbart under C-föreskrifterna, vilket inte är korrekt. Tillägget i A-föreskrifterna innebär i praktiken ingen förändring för markägarna eftersom terrängkörning på barmark redan är förbjuden enligt terrängkörningslagen.

A12. Länsstyrelsen bedömer att denna föreskrift behövs för att uppnå syftet om att bevara områdets marina miljöer. Genom föreskriften begränsas risken för utsläpp och läckage av näringsämnen och pesticider till vattnet samt fysisk påverkan på vegetation och bottenmiljöerna.

A13. Denna föreskrift låg tidigare enbart under C-föreskrifterna, men för att uppnå skyddet för de häckande fåglarna behöver tillträdesförbud gälla för alla. Ett tillträdesförbud som gäller alla innebär bland annat att jakt och fiske inom förbudsområdet begränsas till den tid på året då det inte utgör ett hot mot fågellivet, något som ytterligare stärker skyddet för de häckande fåglarna.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

A14. Länsstyrelsen bedömer att denna föreskrift behövs för att skydda länets enda kända pälsbyteslokal för vikare. På Lillgrundet finns även en stor koloni med tobisgrisslor, vilket motiverar att förbud sträcker sig in i augusti. Precis som under A12 behöver både markägare och allmänhet innefattas av tillträdesförbudet.

A16. Det har alltid varit tillståndspliktigt att uppföra komplementbyggnad mm i naturreservatet. I det föreliggande beslutet har Länsstyrelsen dock bytt ut begreppet "tomtplats" mot ett avstånd om 15 meter från huvudbyggnad, eftersom begreppet tomtplats är svårdefinierat. Det blir därmed tydligare vilka regler som gäller vid tillståndsprövning. I den nya föreskriften anges även att byggnad inte får uppföras närmre strandlinjen än 25 meter, vilket är samma begränsning som i det befintliga strandskyddet.

A18. Att utföra åtgärd eller uppföra anläggning som behövs för yrkes- eller binäringsfiske var tidigare helt undantaget från föreskrifterna. Det blir nu undantaget med tillstånd från länsstyrelsen, därför att länsstyrelsen vill ha möjlighet att styra bort anläggningar från väldigt känsliga områden samt att se till så att det vid behov vidtas skadeförebyggande åtgärder. På det här sättet bedömer Länsstyrelsen att riksintressena för både yrkesfisket och naturvården kan tillgodoses.

Möjliggörande av skötselåtgärder

Länsstyrelsens bedömning är att ett införande av B-föreskrifter medför mer ändamålsenligt skydd för naturreservatets naturmiljöer. B-föreskrifterna möjliggör naturvårdande skötsel och restaurering av reservatets naturmiljöer samt bekämpning av främmande arter. De möjliggör även anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet samt skötsel för att synliggöra besöksmål som är intressanta för friluftslivet. Det ges även möjlighet till dokumentation och undersökning av områdets växt- och djurarter samt mark- och vattenförhållanden.

De höga naturvårderna i Holmöarnas naturreservat är knutna dels till naturliga störningar och successioner, dels till människans lågintensiva nyttjande genom exempelvis skogsbete och slätter. De nya föreskrifterna är utformade för att i möjligaste mån tillgodose båda dessa aspekter av naturvården.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

Lättnader från föreskrifter

Det nya beslutet innebär lättnader från vissa föreskrifter som inte bedöms behövas för att uppnå syftet med reservatet. Här följer Länsstyrelsens motivering och bedömning för de lättnader som har införts.

Undantag och lättnader för underhåll av stugor

Förbud mot att måla byggnader i någon annan färg en rött och brunt bedöms inte behövas för att uppnå syftet med reservatet och följaktligen finns inte längre någon föreskrift som förhindrar det.

För att underlätta för stugägare inom reservatet har länsstyrelsen infört ett undantag från föreskriften om att lossa och lasta flytande bränsle. Länsstyrelsen har även lagt till undantag för att sätta upp solpaneler och att uppföra brygga som ersätter en befintlig brygga som tas bort. Dessa åtgärder bedöms ha försumbar inverkan på reservatets syfte.

Undantag för jakten

Älgjakten är viktig både för lokalbefolkningen behov och för att bevara naturvärden knutna till lövskog. För möjligheten att utöva säker jakt är sikt- och skjutgator viktiga och de behöver oftast underhållsröjas för att behålla sin funktion. Siktgator utgör en mycket liten del av reservatets yta och möjligheten att röja siktgator bedöms ha marginell påverkan på reservatets naturvärden. Även jaktorn har betydelse för säker jakt. Ett jaktorn tar upp en begränsad yta och de skador som detta åstadkommer är försumbar varför det inte heller bedöms skada syftet med reservatet. För att underlätta för jakten har även ett undantag för uttransport av fällt vilt lagts till i enlighet med terrängkörningslagen. Länsstyrelsen bedömer att påverkan på reservatets syfte blir marginell, förutsatt att körväg väljs med omsorg för att begränsa skador på mark och växtlighet.

Undantag för underhåll av infrastruktur och anläggningar

För att inte hindra viktig infrastruktur av samhällsviktigt intresse ges möjlighet till åtgärder för underhåll av befintliga master, ledningar och vägar. Länsstyrelsen bedömer att undantag i direkt anslutning till befintliga anläggningar, där naturvärdena ofta redan är lägre, endast

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

ger en marginell påverkan på reservatets syfte. Länsstyrelsen har också lagt till undantag för normalt underhåll av stigar, byggnader, mm. Det är begränsade åtgärder som bedöms ha försumbar inverkan på områdets naturvärden.

Undantag för renskötseln

För att inte hindra den renskötselrätt som tillkommer den samiska befolkningen enligt lag ges möjlighet till renskötsel genom ett undantag från föreskrifterna. De flesta åtgärder som omfattas av renskötselrätten bedöms vara förenliga med reservatets syfte. För uppförande av anläggningar krävs samråd enligt 12 kap. 6 § MB vilket ger möjlighet att styra utformning och placering så att påverkan på reservatet och dess syfte blir försumbar.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Inskränkningar som motiveras med hänsyn till naturvårdsintressen eller intressen för friluftslivet betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer att naturreservatets föreskrifter är nödvändiga för att skydda och utveckla områdets bevarandevärden och att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Upplysningar

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag beslutet vinner laga kraft. Likaså upphör föreskrifterna enligt 8 § naturvårdslagen från det gamla reservatsbeslutet från 1980 att gälla först när detta beslut vinner laga kraft.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

För föreskrifter med krav på tillstånd kan Länsstyrelsen lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Om länsstyrelsen nekar tillstånd till något som i reservatsföreskrifterna är förbjudet utan tillstånd har fastighetsägaren rätt att väcka talan om ersättning hos domstol inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Tillståndspliktiga åtgärder kan idag ej bedömas som en värdepåverkande faktor innan eventuell begäran prövats.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (Natura 2000) kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken. Det gäller även åtgärder utanför området om det kan påverka miljön inne i Natura 2000-området

Före anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (1998:904) om anmälan om samråd.

Beslut om bygglov innebär inte att dispens från reglerna om strandskydd och reservatsföreskrifterna har beviljats. Inom naturreservat är det Länsstyrelsen som prövar ärenden om strandskydd enligt 7 kap. 13 - 18 §§ miljöbalken.

Vattenverksamhet, t.ex. anläggandet av en brygga eller muddring, är anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken.

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

Harren är fredad under lekperioden 15 april – 31 maj enligt 3 kap. 2 § FIFS 2004:36. Fiske med nät inom vattenområden med mindre djup än tre meter enligt gällande sjökort är förbjudet 1 april – 10 juni samt 1 november – 31 december enligt 3 kap. 14a § FIFS 2004:36. Under perioden 1 oktober – 31 oktober är det endast tillåtet att fiska med nät med mindre maskstorlek än 37 mm enligt 3 kap. 14a § FIFS 2004:36.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 4. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Anna Hallmén, naturvårdshandläggare, som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Kristin Dahlgren, handläggare marint områdesskydd, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på <https://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Karta över båtlänningar
3. Karta över föreskriftsområden
4. Överklagandehänvisning

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

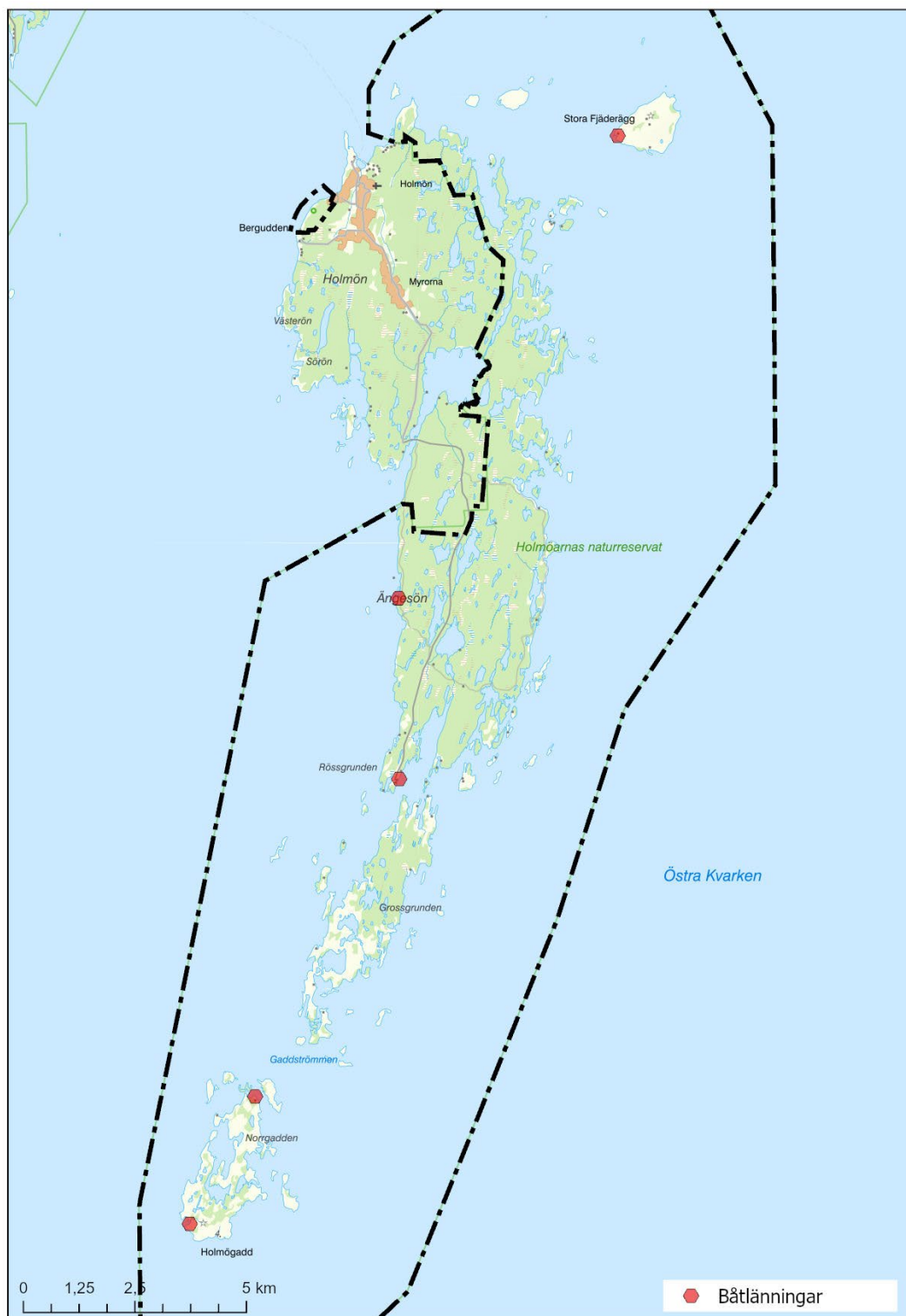
Bilaga 1

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

Bilaga 2

Datum
2024-11-21

Diarienummer
511-3591-2018

Bilaga 3

